

Dvacet let Československé akademie věd

Časopis pro pěstování matematiky, Vol. 97 (1972), No. 4, 431--432

Persistent URL: <http://dml.cz/dmlcz/117778>

Terms of use:

© Institute of Mathematics AS CR, 1972

Institute of Mathematics of the Academy of Sciences of the Czech Republic provides access to digitized documents strictly for personal use. Each copy of any part of this document must contain these *Terms of use*.

This paper has been digitized, optimized for electronic delivery and stamped with digital signature within the project *DML-CZ: The Czech Digital Mathematics Library* <http://project.dml.cz>

ZPRÁVY

DVACET LET ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD

JOSEF NOVÁK, Praha

Před dvaceti lety, dne 17. listopadu 1952 byla založena Československá akademie věd. Jako vrcholná vědecká instituce Československé socialistické republiky dostala za úkol zaměřit svou činnost k rozvoji vědy a techniky, a tím sloužit budování socialismu a blahu lidu. Vznikla přebudováním Královské české společnosti nauk, České akademie věd a umění, Matice slovenské a Slovenské akademie věd a umění, a tím navazuje na české a slovenské vědecké tradice.

Zřízení Československé akademie věd vyplynulo logicky z potřeb naší socialistické společnosti a z požadavku na vědu, jež pronikajíc do takřka všech oborů lidské činnosti, do hospodářského života i společenského dění, stává se postupně výrobní silou. Její úloha nepochybně ještě vzroste v období vědecko-technické revoluce. Bylo to historické vítězství dělnické třídy v našich zemích, jemuž vděčíme za vznik vědecké instituce pracovního typu se samostatnými vědeckými ústavy řízenými vědeckými pracovníky.

Za dvacet let své činnosti vyrostla Československá akademie věd z nepatrných počátků ve vědecký kolos, jenž podstatným způsobem ovlivňuje rozvoj vědy v ČSSR. Mezi prvními sedmi vědeckými ústavami akademie byl též Matematický ústav ČSAV, který byl založen r. 1950 a měl název Ústřední ústav matematický. Tím nastala v našich zemích nová éra rozvoje matematických věd. Před r. 1950 pěstovaly se tyto vědy na katedrách matematiky vysokých škol a v menší míře též v některých výzkumných ústavech a podnikových zařízeních. Od r. 1950 a zejména 1953 začíná systematický plánovaný rozvoj matematiky, k němuž velkou měrou přispívá Matematický ústav ČSAV. Vyžadovalo by příliš mnoho místa vypočítat všechny vědecké práce jeho zaměstnanců a zhodnotit je. Omezme se jen na hlavní směry vědecké práce rozvíjené v ústavu.

Od založení Československé akademie věd se rozvíjely v Matematickém ústavu především kvantitativní matematické metody. Z nich pak zvláštní pozornost a péče byla věnována rozvoji diferenciálních rovnic obyčejných i parciálních. Je to obor velmi důležitý pro aplikace matematiky hlavně ve fyzice a technice, který byl však v době první republiky zanedbáván. Hned od začátku byla též rozvíjena teorie pravděpodobnosti a matematická statistika s jejími aplikacemi zejména ve výzkumu lékař-

ském a zemědělském. Později pak byla pěstována též funkcionální analýza, v níž se dosáhlo pozoruhodných vědeckých výsledků. Na úseku numerické analýzy byla vědecká práce zaměřena jednak k teoretickému výzkumu, jednak k ověřování klasických numerických metod z hlediska využití samočinných počítačů.

Ze základních matematických struktur se v Matematickém ústavu intenzivně pěstuje topologie, v níž bylo dosaženo vynikajících výsledků, dále teorie grafů, jež hraje stále větší a důležitější roli, a pak matematická logika.

Všechny vyjmenované obory jsou zařazeny do státních plánů výzkumu.

Význačnou událostí v historii Československé akademie věd bylo zřízení Slovenské akademie věd jako nejvyšší národní a regionální vědecké instituce na Slovensku. Vznikla r. 1963 jako organická součást ČSAV. Svým dílem zajišťuje rozvoj celého československého teoretického bádání a iniciativně rozvíjí vědeckou práci se zřetelem na potřeby hospodářského a kulturního rozvoje Slovenska. Už v r. 1959 byl založen Matematický ústav SAV. Vědeckou práci rozvíjí v matematické analýze a v algebraických a kombinatorických metodách matematických.

V r. 1968 vznikl Matematický ústav ČSAV v Brně, který je nyní organizačně začleněn do Matematického ústavu v Praze.

Vědeckou činnost pracovišť ČSAV řídily po deset let Sekce akademie. Bylo jich celkem osm. O rozvoj matematiky pečovala Sekce matematicko-fyzikální, při níž se vytvořila Matematická komise. Roku 1963 došlo ke změně struktury ČSAV. Sekce byly nahrazeny vědeckými kolegií. Jsou to nové organizační složky Akademie pečující o rozvoj příslušných vědních oborů. A tak vznikla též vědecká kolegia matematiky ČSAV a SAV. Obě tato kolegia v úzké spolupráci posuzují základní vědecké otázky v oblasti matematiky a zajišťují rozvoj matematických věd v rámci ČSAV a SAV. Projednávají zásadní otázky vědeckých styků se zahraničím. Obě kolegia kladně přijala zásadu integrace vědy socialistických zemí a podpořila návrh na zřízení Mezinárodního matematického centra S. Banacha ve Varšavě, na jehož realizaci mají podíl. Zvláštní pozornost se věnuje aplikacím matematických metod v praxi. Vedle ještě dalších povinností sledují též činnost Jednoty československých matematiků a fyziků.

V současné době vypracovávají vědecká kolegia perspektivní plány rozvoje jednotlivých vědních oborů na dalších dvacet let. V oboru matematiky se budou vedle dosavadních směrů rozvíjet také hraniční oblasti matematiky, z nich zejména informatika (computer science), teoretická kybernetika a matematické metody v ekonomii. Do perspektivního plánu jsou zařazeny též vědecké problémy vyučování matematice.

Komunistická strana Československa a vláda Československé socialistické republiky věnovaly soustavnou péči budování Československé akademie věd. Máme plnou naději, že s jejich podporou dosáhne Akademie v dalších dvaceti letech význačných úspěchů a přispěje k rozvoji naší socialistické společnosti.